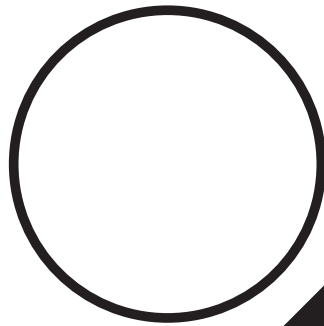

B.LAST

DRIE GENERATIES BELGISCHE ABSTRACTE KUNST

- Joseph Lacasse
- Jean-Jacques Gilliland
- Karel Knaes
- Victor Savonir
- Georges Vanoverbeke
- Pierre Anabinsky
- Bram Bogart
- Pol Burg
- Christos Dierberg
- Luc Peire
- Michel Smeijter
- Gilbert Swobbe
- Guy Vanoverbeke
- Serge Vanoverbeke
- Mario De Bie
- Raoul De Keyser
- Boy Staeyens

Venetiaanse Gaanderijen Oostende
29.10.16 — 14.02.17

www.oostendecultuurstad.be

SCHMALZIGAUG
JULES
FUTURISME
 BELGIË — ITALIË
 EN HET KOOKBOEK VAN HET FUTURISME

Mu.ZEE
 Romestraat 11
 Oostende
 29.10.16 — 05.03.17

Jules Schmalzigaug
 Giacomo Balla
 Umberto Boccioni
 Carlo Carrà
 Gino Severini
 F. Marinetti
 Piero-Louis Proust
 Paul Jorjens
 et...

www.muzee.be

Bezoek beide tentoonstellingen met het voordelige

Mu. ZEE

WEBSTEK

www.Boschproject.org

Het is vijfhonderd jaar geleden dat Jheronimus Bosch het penseel voorgoed neerlegde. Bosch schilderde een oeuvre bijeen van ongeveer vijfenveertig schilderijen en tekeningen, die nu verspreid zijn over twintigtal collecties in tien landen. Om zijn sterfdatum te herdenken, organiseert het Noordbrabants Museum in zijn geboorteplaats 's-Hertogenbosch een overzichtstentoonstelling. Maar ook online komt zijn hallucinante en vaak waanzinnige wereld tot leven. Dat is het resultaat van het Bosch Research and Conservation Project. Sinds 2010 drong een internationaal team van wetenschappers via infraroodstudies, pigmentanalyses, radiografie en microscopische foto's tot diep in de verflagen door. Zo reconstrueerden ze de hand van de enigmatische paneelschilder.

Boschproject.org is een sterk staaltje technologie dat helpt om in detail te graven in de technieken en droombeelden van de meester. Omdat schilderijen de belangrijkste bron van historische informatie over de iconografische vernieuwer zijn, brengt het project een verhaal waarbij surfers de geschiedenis van ondertekening tot vernislaag kunnen volgen. Op boschproject.org komt geen biografie informatie of historische achtergrond aan bod. Ook de befaamde iconografie - met angstaanjagende wezens en bizarre vegetatie - krijgt weinig aandacht. Waar symbolische interpretatie tot dusver de kern was van bijna elk onderzoek, richt de webstek zich puur op het materiële.

SYNCHROON KIJKEN Het is fascinerend hoe Bosch een geknielde mannelijke figuur uit de ondertekening overschilderde met een onbestemde bloem. Of hoe latere overschilderingen zo ingrijpend waren dat ze de iconografische ver-

taling grondig in de war stuurden. Boschproject.org ontsluit resultaten die gewoonlijk voorbehouden zijn voor een kleine elite aan onderzoekers. Alles is met zoveel zorg gedocumenteerd dat kunsthistorisch onderzoek van op afstand mogelijk wordt. Omdat de schilderijen op indrukwekkende resolutie zijn gefotografeerd en ondertekeningen met even grote zorg zijn vastgelegd, is een beter begrip mogelijke van wat op de schilderijen afgebeeld staat. Maar ook uit puur esthetisch overwegingen zijn de imposante beelden welgekomen. Ze maken het voor elke Boschadept mogelijk om te genieten van details die voorheen verborgen leken.

De grote sterkte van boschproject.org zit in de kijkmethode: de gesynchroniseerde viewer. Die is voor het project ontwikkeld door Robert Erdmann. Dit gereedschap diende aanvankelijk om conservatie en restauratie van de panelen van *De gekruisigde Sint Ontcommer, Sint Hieronymus met heiligen*, en het vierluik *Visioenen uit het hiernamaals* makkelijker te maken. Die drie werken zijn te zien in het Venetiaanse Palazzo Grimani en vormen het hart van boschproject.org. Online krijgt dit revolutionaire gereedschap een tweede leven voor een groter publiek. De webstek gaat ervan uit dat wie kunst wil bekijken, geen behoefte heeft aan een ingewikkeld aantal knoppen. Dat leidt af van de esthetische ervaring. Daarom is het gereedschap opgebouwd als *curtain viewer*. Als je met je muis over een werk gaat, schuift de infraroodreflectografie of de infraroodfoto als een gordijn mee over het schilderij. Zo kan je makkelijk op een punt in het werk verschillende beelden vergelijken. Op die manier komen latere wijzigingen of verschillen met de ondertekening aan het licht, zonder dat je twee afbeeldingen naast elkaar moet leggen. Door te scrollen kan je in- en uitzoomen, slepen doe je door te klikken. Nergens moeten bezoekers opties kiezen of wisselen tussen schermen. De *curtain viewer* staat permanent in schermvullende weergave, zodat geen storende elementen de Boschervaring verstoren. Surfers dompelen zich werkelijk in een schilderij onder. Wie geboeid is door het ontstaansproces of de restauratiegeschiedenis van een paneel, kan de achterzijde van de panelen bestuderen.

Het Bosch Research and Conservation Project wil musea helpen met de conservatie en het onderzoek naar hun collecties. Door grondig documenteren, is onderzoek mogelijk zonder panelen te beschadigen. Voorlopig blijft de website beperkt tot de drie kernstukken, maar daar komt tijdens dit Boschjaar verandering is. Het project wil het gereedschap uitbreiden tot een brede webapplicatie. Zo kan elke Boschliefhebber met eigen ogen vaststellen hoe de schilder zijn ondertekeningen gaandeweg vulde met bizarre creaturen waarvan de betekenis nog steeds niet helemaal uitgeklaard is.

— JONAS BRUYNEEL